

Bijlage 5

Informatie over en beschrijving van bedevaartinsignes en andere spelden VNB en andere

(De wandvitrine blijft bij de VNB; foto met beschrijving is ter informatie ingevoegd)

In de bestuursnotulen van 14 juni 1892 is voor het eerst sprake van insignes. Er wordt daarin een aanbeveling gedaan met het uitreiken van de insignes in het vervolg anders om te gaan. Zeker al vanaf 1890 [want in 1891 was er geen bedevaart], en waarschijnlijk vanaf de eerste of tweede Lourdesbedevaart heeft VNB bedevaartinsignes gehad.

Op 23 augustus 1894 werd besloten 'dezelfde cocardes en insignes van vroeger te laten vervaardigen'.

Op 17 maart 1896 wordt vermeld: 'De secretaris wordt belast met het doen vervaardigen van cocardes en insignes voor de Comitéleden en de pelgrims'.

Op 21 juni 1926 lezen we dat rector Looijmans zal zorgen 'voor nieuwe insignes, te beginnen in 1927. Voorts ook voor linten voor de bestuursleden.'

Hieronder de foto van de wandvitrine met de beschreven insignes, spelden en naamplaatjes. De nummering begint linksboven en eindigt rechtsonder.

Deze wandvitrine bevindt zich nu, juli 2018, in de vergaderzaal op de tweede etage van het bureau VNB aan de Pater van den Elsenstraat 10 in Den Bosch.

Bedevaartinsignes VNB LOURDES

Bovenste rij van links naar rechts nummer 1

Periode 1883 tot en met maximaal 1926.

Een doosje met 2 kleine gele cocardes, waarschijnlijk van de eerste VNB-bedevaarten.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 2 tot en met 6

Periode 1890 [mogelijk vanaf 1883] tot en met waarschijnlijk 1914.

Al deze insignes zijn van een ijzerlegering en hebben een evenwijdige kruisvorm met bovenaan een oogje om het draaglint aan te bevestigen.

Aan de voorzijde in reliëf een Maria-afbeelding.

Op foto's van de periode vanaf 1900 tot en met 1910 is hier en daar ook een cocarde [gekleurde rozet of lintje] te zien en is tevens de vorm van het insigne te onderscheiden. Het insigne hangt aan een lint dat vastgespeld is op de kleding.

De kleuren van de draaglinten, de rozetten en de strik zijn geel en oranje.

De achterkant van het insigne is vlak en zonder versiering of tekst.

Nummer 2 heeft een gele rozet, nummer 3 een oranje rozet en een oranje lint.

De nummers 4 en 5 hebben een geel lint met de tekst 'Holland' in respectievelijk zilver en blauw.

Nummer 6 heeft een gele strik.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 7

Periode 1908 en waarschijnlijk ook daarna nog vaak gedragen.

Rond, metalen, zilverkleurig insigne met een diameter van 3 centimeter met een oranje lint waarop de tekst: 'HOLLAND', bijna niet zichtbaar.

Op de voorzijde van het insigne in reliëf een afbeelding van Maria en Bernadette tijdens een verschijning en de tekst: 'IK BEN DE ONBEVLEKTE ONTVANGENIS 1858' Op de achterkant in reliëf een versiering en de tekst: 'Vereeniging tot samenstelling van Nederlandsche bedevaarten 1908'.

Het is gemaakt ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan van VNB en waarschijnlijk uitgereikt aan VNB-leden en andere betrokkenen.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 8 en 9

Nummer 8 en 9, periode waarschijnlijk 1921 tot en met 1926.

Vanaf 1915 tot en met 1920 waren er geen VNB-bedevaarten.

Uitvoering en afbeelding hetzelfde als de nummers 2 tot en met 6, maar met dit verschil dat op de achterkant van het insigne de tekst: 'SM DE N.D. DE LOURDES' = Sancta Maria van Notre Dame van Lourdes staat. De linten zijn hier geel en zonder tekst.

Nummer 8 toont de voorzijde van het insigne, nummer 9 de achterzijde met tekst.

Op de linten van deze nummers staat geen tekst. Deze insignes zijn waarschijnlijk vanaf 1921 [de eerste VNB-bedevaart na de Eerste Wereldoorlog] tot en met 1926 in gebruik geweest.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 10 en 11

Periode 1927 tot en met in ieder geval 1939.

Dit is een metalen, vierkant insigne van 2,4 bij 1,9 centimeter met bovenaan een opstaand oogje ter bevestiging van het draaglint.

Nummer 10 hangt aan een roze lint, nummer 11 aan een oranje lint; beide met de tekst 'NEDERLAND'.

Aan de voorkant van beide insignes die in reliëf zijn uitgevoerd, zien we de tekst: 'NATIONALE NEDERLANDSCHE BEDEVAART' en als afbeelding een buste van Maria met gevouwen handen voor de borst. Aan de achterkant staat in reliëf een afbeelding van de Lourdesgrot met de verschijning van Maria in de nis en Bernadette knielend op de grond.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 12

Periode jaren dertig van de 20e eeuw? Slechts één exemplaar van overgeleverd. Het is een blikken, rond insigne met een diameter van 2,5 centimeter met bovenaan een oogje ter bevestiging van het draaglint. Het hangt aan een geel lint met daarop in rood de tekst 'Holland'.

Aan de ene zijde van het insigne staat in reliëf een afbeelding van Maria van Lourdes met daaromheen de tekst: 'Je suis immaculée conception ND. de Lourdes P.P.N.' In vertaling: Ik ben de Onbevleete Ontvangenis Onze Lieve Vrouw van Lourdes; P.P.N. staat voor Priez Pour Nous = bid voor ons. Tevens versiering naast de tekst. Aan de andere zijde van het insigne staat in reliëf een buste van het Heilig Hart van Jezus.

Toelichting: Is dit een officieel VNB-insigne geweest? Het feit dat het aan een geel lint hangt met de tekst Holland betekent dat het zeker van voor de Tweede Wereldoorlog is. Het is niet uitgesloten dat tijdens de crisis van de jaren dertig metaal te schaars en/of te duur was. Mogelijk heeft men daarom bestaande blikken insignes gekocht, mogelijk in Lourdes, en deze als bedevaartinsigne gebruikt. Of is dit een exemplaar waarvan de drager het originele insigne verloor en in Lourdes een algemeen insigne kocht en dat aan het lint heeft bevestigd? Wie zal het zeggen!

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 13 en 14

Periode waarschijnlijk 1946 tot en met 1962/63.

Vanaf 1940 tot en met 1946 vonden er geen VNB-bedevoarten plaats vanwege de Tweede Wereldoorlog.

Deze insignes verschillen van de nummers 10 en 11 op de volgende punten:

A Spelling van 'NEDERLANDSCHE' is hier 'NEDERLANDSE'.

B Afmetingen hier zijn 2,5 en 2,0 centimeter. Iets groter dan de nummers 10 en 11.

C Het oranje draaglint van nummer 13 is groter en op het kleinere draaglint van nummer 14 staat Nederland niet vermeld, maar wel: '1858 1958'. Dus is dit een insigne dat bij het eeuwfeest van de verschijningen in 1958 gedragen is.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 15 tot en met 18

Periode vanaf 1962/63 tot en met 1982/1983.

De draaglinten zijn vanaf nu verleden tijd.

Nummer 15 is mogelijk een proefserie geweest of slechts een jaar gebruikt. Dit insigne is hetzelfde als 16, 17 en 18, behalve wat de rode vlakken betreft.

Het is een metalen, vierkant insigne van 2,5 bij 2,0 centimeter met een bevestigingspeld aan de achterkant. De voorkant van het insigne is uitgevoerd in reliëf en we zien boven- en onderaan een rood vlak met daarin de tekst 'NATIONALE NEDERLANDSE BEDEVAART'.

Tussen de rode tekstvlakken zien we een deel van de wereldbol met daarop geplant het lijdenskruis waarvan de schaduw op de aardbol valt. Halverwege het kruis zien we de M van Maria.

De nummers 17 en 18 zijn uitgebreid met een boven- respectievelijk onderhanger.

De bovenhanger is voorzien van de tekst 'DIRECTION NATIONAL NEERLANDAIS', op de onderhanger staat de afkorting 'K.N.B.T.B.', dat staat voor Katholieke Nederlandse Boeren- en Tuinders Bond.

Grote groepen van deze bond gingen in de jaren vijftig tot en met tachtig van de 20e eeuw met VNB naar Lourdes.

Bovenste rij, van links naar rechts nummer 19 en 20

Rij 2 nummer 1, 2 en 3

Periode vanaf 1983/1984 tot en met 2003/2004.

De nummers 19, 20 op rij 1 en 1 en 2 op rij 2 hebben dezelfde afbeelding, 1 vogel, maar verschil in maatvoering. In eerste instantie werd het grootste formaat gedragen en al snel daarna het midden formaat. Of het kleinste formaat, nummer 1 op rij 2 in deze periode als insigne gebruikt werd, is niet zeker.

Vanaf 2001/2002 tot en met 2004 werd nummer 3 op rij 2 met 4 vogels gedragen..

Het zijn vierkante, metalen insignes met een aan de achterzijde vastzittende sluitspeld. In 3 maten, te weten 3,5 x 2,1, 2,8 x 1,9 en 2,4 x 1,5 centimeter. Alleen op de middelste maat staat op de achterzijde ingeponst: 'W van Veluw BV Zeist'. De bovenbalk van de voorzijde is uitgevoerd in de kleur rood. De rest heeft een blauwe ondergrond met daarop de afbeelding van een in wit uitgevoerde opstijgende vogel. Behalve bij nummer 3 op rij 2, waarop vier in wit uitgevoerde en naar elkaar toe gerichte vogels staan afgebeeld. De kleuren zijn die van de Nederlandse vlag en de vogel[s] symboliseren mogelijk de Heilige Geest. In de rode bovenbalk van alle nummers staat de tekst: 'Nationale Bedevaarten'; behalve bij nummer 3 op rij 2. Daar staat: 'VNB Nationale Bedevaarten'.

Bij al deze insignes staat onder de afbeelding van de vogel[s] de tekst 'LOURDES'. Bij nummer 2 van rij 2 zien we dat de blauwe kleur meer richting groen gaat.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 1, 2 en 3: zie hierboven

Tweede rij, van links naar rechts nummer 4, voor- en achterkant

Periode vanaf 2004 tot en met 2007.

Vierkant, metalen insigne met zilverkleurig randje en aan de achterzijde een sluitspeld en bij de andere twee sluitknopjes.

Afmeting 1.9 x 4 centimeter. Het onderste vlak van dit in horizontale richting te dragen insigne is blauw en het bovenste vlak wit. Vlakke voor- en achterkant.

Op het witte vlak staat de tekst: 'vnb nationale bedevaarten Lourdes' en heel klein de afbeelding van de vier naar elkaar gerichte vogels zoals nummer 3 op rij 2.

Op de vlakke achterzijde is ingeponst: 'W.V. Veluw B.V. Zeist'.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 5

Periode 2008.

Metalen, vlak en grotendeels rond insigne met een diameter van 2,8 centimeter.

Aan de achterkant een sluitknop. Voorzijde uitgevoerd in wit, oranje, blauw en groen, waarop de tekst: '1883 2008 125 jaar betekenisvol ontmoeten vnb nationale bedevaarten'.

Voor de periode 2009 tot en met 2010 zijn op foto's haast geen bedevaartinsignes te onderscheiden. In ieder geval hadden zieken en medewerkers toen een naamplaatje op; mogelijk hebben de gewone pelgrims dat toen ook gehad. Zo niet dan is dat in die jaren nummer 5 nog gedragen.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 6

Periode vanaf 2011 tot en met 2014.

Metalen, vlak en vierkant insigne met aan de achterkant een sluitspeld en een afmeting van 4 bij 1,5 centimeter.

Dit in horizontale richting te dragen insigne heeft de kleuren rood, groen, blauw en geel op een witte ondergrond, en een vlakke voor- en achterkant.

Op het witte vlak staat de tekst: 'vnb. betekenisvol ontmoeten' en heel klein de afbeelding van de vier naar elkaar gerichte vogels zoals op insigne 4 van deze rij, maar dan in vier kleuren. Al die kleuren stonden voor 'een kleurrijk vnb'.

VNB-bedevoartinsignes andere bedevaartplaatsen dan Lourdes

Tweede rij, van links naar rechts nummer 7 en 8

VNB insignes voor Fatimabedevoarten in twee maten. Voor periode en beschrijving zie de insignes met dezelfde afbeelding hierboven.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 9 en 10

VNB insigne voor Romebedevoarten. Voor periode en beschrijving zie de insignes met dezelfde afbeelding hierboven. Nummer 10 is eenzelfde insigne als nummer 9, maar dan zonder een plaatsnaamaanduiding. Dit werd uitgereikt aan VNB-deelnemers die naar andere bedevaartplaatsen pelgrimeerden.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 11

Periode 1975.

Dit is geen specifiek VNB insigne. Het werd uitgereikt aan de VNB Romepelgrims die in 1975 naar Rome pelgrimeerden.

Vierkant, metalen en zilverkleurig insigne van 3,1 bij 2,3 centimeter met op de voorzijde een reliëf, voorstellende de ark van Noach op zee met daarboven een vliegende vogel met een tak in de bek. Onderaan de tekst 'JUBILAEUM ROMAE 1975'.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 12 en 13

Periode tussen 1939 en 1962/1963, toen VNB jaarlijks, met uitzondering van de periode 1940-1947 bedevoarten naar Echternach organiseerde.

Rond, metalen en zilverkleurig insigne met een diameter van 3 centimeter en op de voorzijde in reliëf een zittende en gemijterde Willibrord met een figuur op de knie en de circulaire tekst 'Echternach St. Willibrordus Nederland'. Het insigne hangt aan een tekstloos oranje lint.

Het is zeker een specifiek VNB-insigne. Nummer 12 toont de voorzijde en 13 de achterzijde van het insigne.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 14

Periode tussen 1958 en 1963.

Rond en zilverkleurig metalen insigne met een diameter van 1,8 centimeter, hangend aan een oranje lint zonder tekst. Op de voorzijde een reliëf voorstellende paus Johannes XXIII en de tekst 'PONT.MAXIMUS JOANNUS XXIII'.

Op de achterzijde een afbeelding van het St. Pietersplein en de St. Pieter met de tekst 'ROMA'. Waarschijnlijk een algemeen insigne voor bedevaartgangers naar Rome en ook door VNB gebruikt.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 15

Periode rond 2008.

Veelvormig metalen insigne in de kleuren geel en wit [pauselijke kleuren] en de tekst 'Willibrordtochten' in blauw. Rond de periode dat Willibrordtochten fuseerde c.q. opging in

VNB. Willibrordtochten ging vooral naar Israël, Rome en Fatima, maar ook naar Lourdes.

Tweede rij, van links naar rechts nummer 16 en 17

Periode 2015 tot heden [2018].

Vanaf 2015 zijn er geen specifieke bedevaartinsignes meer, maar worden aan alle deelnemers halsdraaglinten verstrekt met daaraan een hard kunststof naamkaartje.

De linten hebben de kleuren rood, groen, paars, geel en wit en de tekst 'vnb.'.

Voor sommige maatwerk bedevaartreizen worden aparte linten gemaakt.

De naamplaatjes zijn voorzien van de naam, de soort pelgrim [pelgrim of zorgpelgrim of de groep waar men mee reist], voor de vrijwilligers wordt de naam en de functie vermeld en worden verschillende kleuren gebruikt die verwijzen naar de functie.

Diverse spelden van de onderafdelingen van VNB, de Hospitalité ND de Lourdes en artsen werkzaam in Lourdes

Derde rij, van links naar rechts nummer 1, 2 en 3

Periode mogelijk vanaf rond 1950 tot in ieder geval in de jaren negentig van de 20e eeuw. Algemene VNB waarderingsspeld of alleen van de afdeling Heil der Zieken.

Metaal, rond en licht gebogen, met een diameter van 1.9 centimeter, met goudkleurige, gladde achterkant zonder tekst of afbeelding en met sluitspeld.

Tekst aan de voorzijde 'VNB ver. tot samenstelling ned. Bedevaarten'. De kleuren aan de voorzijde zijn wit, goud, blauw en zwart. De afbeelding is een landkaart van West- en Midden Europa waarover een lijdenskruis is afgebeeld.

Nummer 1 is het oudste en nummer 3 is goudomrand. Dit laatste werd waarschijnlijk uitgereikt bij zeer bijzondere gelegenheden of jubilea.

Derde rij, van links naar rechts nummer 4, 5 en 6

Periode mogelijk vanaf rond 1985 tot en met 2014.

Algemene VNB waarderingsspeld of alleen van de afdeling Lourdeswerk Nationale Bedevaarten.

Metaal, vierkant, 1.8 bij 1,8 centimeter, met gladde achterkant. Bij nummer 4 zonder tekst en bij nummer 5 een onleesbare tekst op de achterkant, en met sluitspeld. Aan de voorzijde bij alle drie een reliëf afbeelding van vier naar elkaar gerichte vogels.

Nummer 4 is in zilverkleur, 5 in metaalkleur en 6 in goudkleur uitgevoerd en op de achterzijde staat 'W v Veluw bv Zeist'.

Derde rij, van links naar rechts nummer 7, 8 en 9

Periode vanaf 2014 tot heden. VNB waarderingsspeld voor vrijwilligers.

Zelfde uitvoering als nummer 4 tot en met 6, met deze verschillen dat de afmetingen 2 x 2 centimeter zijn en de metaalkleuren respectievelijk koper, zilver en goud zijn.

Koper geeft aan dat men 5 jaar vrijwilliger is, zilver 10 jaar en goud 25 jaar of meer.

Derde rij, van links naar rechts nummer 10

Periode zeer waarschijnlijk tussen 1910 en 1937.

Waardering- of lidmaatschapsspeld Ziekenverpleging.

Ronde, licht gebogen, veelkleurige, metalen speld met een diameter van 2 centimeter met tekst- en afbeeldingloze achterkant met sluitspeld.

Aan de voorzijde de tekst 'VEREENIGING ONZE LIEVE VROUWE DER ZEVEN SMARTEN' in de buitenste rand, en de tekst 'JESUS WIL' in het midden. De afbeelding is een religieuze zuster in zwart habijt met een kennelijk ziek kind in haar armen en staande voor een lijdenskruis. De kleuren zijn wit, zwart, blauw, goud en een toefje oranje [het haar van het zieke kind].

Derde rij, van links naar rechts nummer 11 en 12

Periode 1923/1924 tot en met 2006.

Lidmaatschapsspeld voor auxilliaire leden van de Ziekenverpleging/Aartsbroederschap.

Ronde, licht gebogen, geheel in bronskleur uitgevoerde speld met een diameter van 3 centimeter met op de achterzijde de tekst 'VEREENIGING OL VROUWE VAN ZEVEN SMARTEN', en een sluitspeld. Aan de voorzijde een afbeelding en tekst in reliëf. Nummer 11 is de zichtbare voorkant, nummer 12 de zichtbare achterkant.

Toelichting voor de nummers 11 tot en met 16.

Uit een brief van juni 1923 lijkt het aannemelijk te veronderstellen dat Dom van der Mey, de bekende kunstenaar/beeldhouwer en Oosterhoutse Benedictijner monnik, de ontwerper is van de afbeelding die op alle nummers 11 tot en met 16 staan afgebeeld. In een brief van 2 januari 1930 lezen we dat 'het bedoelde insigne ook in geoxydeerd brons kan worden geleverd'. Conclusie moet zijn dat er voor 1930 geen bronzen insignes voor auxilliaire leden zijn geweest.

De tekst op al deze insignes luidt:

'Fasciculus myrrhae dilectus meus mihi'. Deze tekst is ontleend aan het Hooglied vers 1.13 en luidt in vertaling: Mijn Geliefde is voor mij een ruiker van mirre.

De afbeelding toont een bundel mirre met daarin een kruis met een doornenkroon en zeven mirredruppels er omheen. De mirre verwijst naar de tekst. Het kruis en de doornenkroon met de mirredruppels geven de bitterheid aan van het lijden van de moeder van Christus. In 1910 werd de 'Vereeniging van OLV van **Zeven Smarten** opgericht; vandaar de **zeven** mirredruppels.

De leverancier van de insignes nummers 11 tot en met 16 was vanaf de jaren twintig tot de Tweede Wereldoorlog BROM'S EDELSMEDERIJ uit Utrecht en vanaf 1951 BEGEER van KEMPEN en VOS, hofjuweliers, gevestigd in de vier grote steden van Nederland.

Derde rij, van links naar rechts nummer 13 tot en met 16

Periode zeker al vanaf 1923 tot en met 2006.

De voorkanten van deze nummers hebben dezelfde tekst en afbeelding als nummers 11 en 12, maar deze zijn in de kleuren blauw, paars, goud en groen uitgevoerd.

Lidmaatschapsspeld voor volledige leden van de Ziekenverpleging/

Aartsbroederschap. Nummer 13 aan de achterzijde hetzelfde als nummer 14.

Nummer 14 aan de achterzijde uitgevoerd in goudkleur.

Nummer 16 is als nummer 14 en 15 met uitzondering van de tekst aan de achterkant die hier luidt: 'Aartsbroederschap van de Ziekenverpleging van O.L Vrouw van Lourdes'

In 1937 werd de vereniging verheven tot een Aartsbroederschap. Men mag dus aannemen dat de nummers 13, 14 en 15 van voor 1937 zijn en nummer 16 van daarna. Voor de tekst en de beschrijving van de afbeelding zie hierboven.

Derde rij, van links naar rechts nummer 17

Periode vanaf 2008 tot en met 2013.

Waarderingsspeld van de VVNB= vereniging vrijwilligers nationale bedevaarten.

Metalen, zilverkleurige en ovalen speld van 4,5 x 2,9 centimeter met sluitspeld.

De voorzijde heeft een zilverkleurige kartelrand en daarbinnen de tekst: 'vvnb vereniging vrijwilligers nationale bedevaarten'. De kleuren zijn rood, wit, blauw, oranje en zilver en als afbeelding zien we een vogel, vliegend tussen gebogen kleurige lijnen.

Derde rij, van links naar rechts nummer 18 en 19

Periode mogelijk vanaf rond 1930 tot en met 2013.

Waarderings- of herkenningsspeld Heil der Zieken/Lourdeswerk. Beide spelden zijn van metaal, aan de achterkant zilverkleurig. Ze hebben een sluitspeld en een afmeting van 2,2 x 1,9 centimeter. Ook hebben ze beide aan de voorkant een Mariablauwe ondergrond en de afbeelding van vier naar elkaar gerichte vogels.

Nummer 18 draagt de tekst 'Heil der Zieken Nationale Bedevaarten'.

Nummer 19 heeft de tekst 'Lourdeswerk Nationale Bedevaarten' en aan de achterzijde de tekst: 'W van Veluw B.V ZEIST'.

Derde rij, van links naar rechts nummer 20

Periode 1990.

Herinneringsbutton aan het 35 jarig bestaan van het Lourdesvuur.

Blikken, ronde button met een diameter van 3,6 centimeter met sluitspeld. De tekst op papier onder het doorzichtige plastic kapje is: 'NLD Lourdesvuur 35'.

De kleuren zijn wit, grijs en blauw en de afbeelding is een combinatie van een bekroond kruis en anker.

Derde rij, van links naar rechts nummer 21

Periode: mogelijk de eerste lidmaatschapsmedaille vanaf de oprichting van de Hospitalité Notre Dame de Lourdes in 1885.

Zilveren, ronde medaille met een oog aan de bovenkant, een tekst en afbeeldingen in reliëf.

Voorzijde tekst: 'HOSPITALITÉ DE ND DE LOURDES SALVE REGINA'. De afbeelding: een kroon met daaronder Maria in een vlak met lauwertakken.

Achterzijde tekst: 'SALUS INFIRMORUM ORA PRO NOBIS' = Heil der Zieken bid voor ons.

De afbeelding: twee ziekendragers met een draagbaar waarop een zieke.

Derde rij, van links naar rechts nummer 22

Periode 1950.

Zilveren, ronde lidmaatschapsmedaille van de Hospitalité Notre Dame de Lourdes met witblauw gestreept lint, waarop gespeld een klein omgekeerd goudkleurig kruisje [het zogenoemde Petruskruis, genoemd naar de apostel Petrus die, zo zegt het verhaal, niet op dezelfde manier gekruisigd wilde worden als Jezus. Tevens een metalen opengewerkt NDL insigne. De diameter van de medaille is 3,5 centimeter.

Tekst aan de voorzijde: 'HOSPITALITÉ DE NOTRE DAME DE LOURDES' en rond de reliëfabbeiding van Maria de tekst 'JE SUIS L'IMMACULÉE CONCEPCIO' = Ik ben de Onbevleete Ontvangenis.

Aan de achterkant de tekst: 'Ev.Rijckenvorsel 5-10-50'. Els van Rijckevorsel uit Vugt kreeg op die datum de zilveren speld van de Hospitalité Notre Dame de Lourdes uitgereikt.

Derde rij, van links naar rechts nummer 23

Periode vanaf 1960 of veel eerder tot en met plusminus 2014.

Herkenningssteken voor artsen die in Lourdes een bedevaart begeleidden. Deze werd uitgereikt door het Bureau Medical van het heiligdom en moest na afloop van de bedevaart daar weer worden ingeleverd.

Metaal, vierhoekig, 4 x 2,1 centimeter, met sluitspeld en hangeroog aan de onderkant. De voorkant vlak, goudkleurig omrand, en de kleuren rood, zwart, blauw en goud. De tekst aan de voorzijde luidt: 'CREDO Ass.Med.Int. N.D de Lourdes' = Ik geloof Internationaal Medische Assistentie Onzelvevrouw van Lourdes.

Bedevaartinsignes van andere Nederlandstalige bedevaartorganisaties

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 1

Limburgse Bedevaart, nu OLB = Organisatie Limburgse Bedevaarten

Periode 1928.

Blik, ovaal, zilverkleurig, met oog aan de bovenkant. In reliëf een staande Maria op de voorkant. Op de achterkant de tekst: 'LIMBURGSCHE BEDEVAART JUNI 1928'.

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 2

Periode mogelijk voor 1940.

Metaal, rond, 3 kleurig [wit, blauw en koper], een staande Maria in een ster op de voorkant en de tekst: 'LIMB. BEDE-VAART NAAR LOUR-DES'. Achterkant is vlak met sluitspeld.

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 3 tot en met 6

Periode waarschijnlijk allen na 1948.

Nummer 3: metaal, vierkant met twee afgeronde hoeken, met hangeroog aan de bovenkant. Licht reliëf aan de voorkant met goudkleurig randje en de overige kleuren rood, wit en blauw, en gladde achterkant. Tekst voorzijde: 'LIMBURG LOURDES BEDEVAART'.

Nummer 4: metaal, kruisvorm, met sluitspeld op de achterkant, de kleuren zijn rood/oranje, wit, blauw en goud omrand, beide kanten vlak en op de voorkant dezelfde tekst als nr. 3.

Nummer 5, metaal, vierhoekig met onder een driehoek, achterkant vlak met sluitspeld en goudkleurig. Op de voorkant in de kleuren blauw, wit en goud, de tekst; 'LIMBURGSE BEDEVAART NAAR LOURDES'. Als afbeelding een pot waaruit een bloem op een omkranste stengel.

Nummer 6, metaal, tweehoekig met bovenaan een halve ronding, achterkant vlak met sluitspeld, goudkleurig met de tekst: 'W van Veluw B.V Zeist'. Op de voorkant in blauw en goud de tekst: 'LOURDES LIMBURGSE BEDEVAART'. Als afbeelding Maria in een nis.

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 7

Militaire bedevaart

Nummer 7, periode 1967.

Metaal, vierkant met de twee bovenste hoeken ingesneden en daartussen een iets gebogen bovenrand. Zilverkleurig, tekst en afbeelding uitgestanst.

Tekst: 'LOURDES PELERINAGE MILITAIRE INTERNATIONAL PAX'.

De afbeelding toont een op de wereldbol staande Maria die wijst naar een kruisvorm.

Op de onderhanger staat op een blauwe achtergrond het jaartal 1967 Dit was het jaar waarin de 10^e Nato-bedevaart [nu Navo geheten] plaats vond, waarmee de samensteller

van deze inventarisatie voor het eerst naar Lourdes ging.

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 8 tot en met 11

Montfortaanse bedevaart

Nummer 8, periode waarschijnlijk van voor 1940.

Metaal, vierkant en onderaan uitlopend in een punt. Achterzijde vlak met sluitspeld, voorzijde verdeeld in zes vlakken plus daar diagonaal een tekstbalk tussen met de tekst: 'PELERINAGE MONTFORTAIN'. Kleuren koper en blauw. Afbeelding links boven Maria en Bernadette tijdens een verschijning. De afbeelding rechts onder is haast zeker de heilige Montfort.

Een internationaal bedevaartinsigne van de Montfortaanse bedevaarten dat mogelijk tijdens de eerste Montfortaanse bedevaarten vanuit Nederland als bedevaartinsigne is gebruikt.

Nummer 9 tot en met 11, periode waarschijnlijk allen na 1948.

Nummer 9: Metaal, kruisvorm, kleuren goud en blauw, achterkant vlak met sluitspeld. Op respectievelijk de dwarsbalk en de staander van het kruis de teksten:

'MONTFORTAANSE' en 'BEDEVAART'.

In het midden van het kruishout is een rond goudkleurig medaillon met de tekst: 'KONINGIN DER HARTEN'. Als afbeelding zien we Maria met kind op een verhoging en links een geknielde figuur in habijt met de blik gericht op Maria; rechts zien we een engel die met een hand naar het kind reikt.

Nummer 10 en 11

Metaal, vierhoekig met afgeronde hoeken, achterkant koperkleurig en vlak met sluitspeld. Voorkant beide met dezelfde tekst: 'MONTFORTANEN NEDERLAND', en beide met dezelfde afbeelding te weten een gestileerde en gekroonde Maria met halskraag.

De achtergrondkleur is het enige verschil: bij nummer 10 blauw, bij nummer 11 groen.

Op geen enkel insigne van de Montfortanen staat Lourdes. De reden hiervan zal zijn dat de insignes ook gebruikt werden tijdens bedevaarten naar Rome, Israël en andere bedevaartplaatsen.

Vierde rij van boven, van links naar rechts nummer 12 tot en met 14

R.K. Vakbonden

Nummer 12, periode mogelijk van voor 1940.

Metaal, rond, diameter 2,5 centimeter, achterkant vlak, koperkleurig met sluitspeld. Voorkant uitgevoerd in wit, goud, lichtblauw, donkerblauw, grijs en rood met de circulaire tekst: 'LOURDES BEDEVAART R.K. WERKLIEDEN VERBOND'. Afgebeeld wordt een vierspakig en getand rad met daaroverheen een kruis en daar weer overheen een rode hamer.

NKV bedevaart = Nederlands Katholiek Vakverbond, en de opvolger daarvan NLZ bedevaart = Nederlandse Lourdesbedevaart voor Zieken

Nummer 13 en 14, periode na 1948, waarschijnlijk later.

Beide nummers: metaal, vierhoekig, achterkant koperkleurig en met sluitspeld. Voorkant uitgevoerd in de kleuren rood, wit, blauw en goud. De afbeelding is een figuur die op een pad loopt dat leidt naar de verschijning van Maria.

De tekst aan de voorzijde van nummer 13 is: 'NKV LOURDES'.

Bij nummer 14 is dat: 'NLZ LOURDES'.

Tekst achterkant 13: 'ARTHUS BERTRAND PARIS'. Tekst achterkant 14: 'W. van Veluw B.V. Zeist'. De figuur op de afbeelding aan de voorzijde zijn bij 13 en 14 duidelijk niet hetzelfde.

KWB-KAV bedevaarten

Nummer 15, periode onbekend.

Belgische organisatie voor katholieke werknemers.

Metaal, vierhoekig, kleuren geel en blauw, afbeelding voorkant is een koffer en drie wolkjes.

De tekst luidt: 'KWB-KAV BEDEVAARTEN Lourdes Compostela Israël Assisi Turkije'.

VGZ bedevaart = VolksGezondheid Zuidnederland; nu is de afkorting een begrip op zich voor een zorgverzekeraar.

Nummer 16, periode onbekend.

Metaal, vierhoekig, groen en metaalkleur, vlakke achterkant met sluitspeld. Op de voorkant een afbeelding in reliëf van de drie kerken boven elkaar in Lourdes en de tekst: 'VGZ'.

Onbekende bedevaart

Nummer 17, periode 2002.

Metaal, vierhoekig, groen en metaalkleur, vlakke achterkant met sluitspeld. Op de voorkant onbekende gestileerde afbeelding en de tekst: 'LOURDES BRON VAN LEVEND WATER'. Nederlandstalige herinneringsspeld uit 2002 met het Lourdes-jaartheme.

VLAAMSE bedevaart

Nummer 18, periode onbekend

Ovaal en gebogen met sluitspeld aan de achterkant. Op de voorkant als afbeelding een staande en goudkleurige Maria in reliëf op een witte ondergrond. Daaromheen op een blauwe ondergrond in goudkleurige letters de tekst: 'VLAANDERENS-BEDEVAART'. Aan de achterkant staat de tekst: 'G.MARTIN 25 VAANDELSTRAAT BRUSSEL'.

Vijfde rij van boven, van links naar rechts

A.N.D.D.P congresinsignes *Association National des Diocésains Directeurs des Pelerinages*

Nummer 1	Rome	1967
Nummer 2	Toulouse	1970
Nummer 3	Vichy	1973
Nummer 4	Vittel	1975
Nummer 5	Royon	1976
Nummer 6	Toulon	1981
Nummer 7	onbekend, Lourdes?	1988, 50 jaar ANDDP
Nummer 8	St, Jean de Mont	1989
Nummer 9	Veldhoven N.L.	1990

Op de achterkant van alle insignes staat 'Offerte par Arthus Bertrand Paris'

Zesde en tevens onderste rij van links naar rechts

Enkele van de vele soorten VNB naamplaatjes en functieherkenningstekens voor vrijwilligers sinds de jaren zestig van de 20^e eeuw.